

Číslo jednací: KUJI 27 206/2017

Rozhodnutí

Závazné stanovisko k realizaci obnovy fasády, vč. souvisejících prací (zejména obnovy oken a vnějších dveří, odvodnění a nátěru střechy) kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Účastník řízení:

Římskokatolická farnost Žďár nad Sázavou 2, Zámek 2/2, 591 02 Žďár nad Sázavou, IČ 48898813 (dále též „**vlastník**“), zastoupená Ing. Františkem Laštovičkou, IČ 10117831, Studentská 1133, 591 01 Žďár nad Sázavou

Krajský úřad Kraje Vysočina, odbor kultury, památkové péče a cestovní ruch (dále jen „**krajský úřad**“) jako příslušný orgán státní památkové péče, na základě žádosti vlastníka národní kulturní památky - Římskokatolické farnosti Žďár nad Sázavou 2, IČ 48898813, se sídlem Zámek 2/2, 591 02 Žďár nad Sázavou, zastoupené na základě plné moci ze dne 8. 10. 2014 Ing. Františkem Laštovičkou, IČ 10117831, Studentská 1133, 591 01 Žďár nad Sázavou, doručené dne 7. 2. 2017, **o vydání závazného stanoviska k realizaci obnovy fasády, vč. souvisejících prací (zejména obnovy oken a vnějších dveří, odvodnění a nátěru střechy) kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, parc. č. 577, k. ú. Zámek Žďár**, národní kulturní památky zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod č. 11797/7-4653, a to dle a v rozsahu projektové dokumentace – *Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou – obnova fasády*, MURUS s.r.o., 12/2016, č. z. 031-2016, *dokumentace pro provádění stavby a výběr zhotovitele* (dále též „**dokumentace provedení obnovy**“), rozhodl podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o státní památkové péči**“), podle vyhlášky č. 66/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádí zákon o státní památkové péči, a po písemném vyjádření Národního památkového ústavu, generálního ředitelství (dále též „**NPÚ Praha**“), č. j. NPÚ-310/12240/2017 ze dne 17. 3. 2017, takto:

Obnova fasády, vč. souvisejících prací (zejména obnovy oken a vnějších dveří, odvodnění a nátěru střechy) kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, parc. č. 577, k. ú. Zámek Žďár, dle a v rozsahu projektové dokumentace – *Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou – obnova fasády*, MURUS s.r.o., 12/2016, č. z. 031-2016, *dokumentace pro provádění stavby a výběr zhotovitele*, **se považuje z hlediska státní památkové péče za přípustnou při splnění těchto podmínek:**

1. Na obnovu (restaurování) kamenného ostění dveří; obnovu dveří, vč. nadsvětlíků a jejich nátěrů, na obnovu a cínování hvězd západních vstupních dveří, na obnovu a zlacení hvězd nad vstupy, restaurování původních částí oken (oken v olovené síti a kovaných výztuh (poutců) oken) a na ostatní práce, které bude provádět

restaurátor, držitel příslušného povolení MK ČR nebo osoba oprávněná k restaurování dle § 14b zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, bude zpracován restaurátorský záměr, ke kterému bude na základě žádosti vlastníka vydáno před realizací těchto prací závazné stanovisko krajského úřadu.

2. Obnova omítek a jeho barevný nátěr bude prováděn pod dohledem restaurátora, a to po provedení detailního restaurátorského průzkumu fasády po postavení lešení, který bude zohledněn v navrženém postupu prací. Zohledněn bude i provedený průzkum salinity soklové části fasády.
3. Nová skla použitá k prosklení oken budou odpovídat sklům dvou dochovaných původních oken v přízemí.
4. Nové nátěry dveří budou barevně shodné s barvou stávající a dřevěná nadpraží dveří oddělující prosklené nadsvětlíky, budou barevně upravena shodně, jako celé ostění dveří a klenutí nadsvětlíků.
5. V průběhu prací bude vlastník svolávat pravidelné kontrolní dny za účasti zástupce NPÚ Praha, krajského úřadu a prováděcí firmy, resp. restaurátora
6. Barevné nátěry omítek, střech, dveří, okenních rámců, polychromie kamenných prvků, výběr skla pro okna, kamene pro okapní chodník apod. bude vždy před realizací v rámci kontrolních dnů předveden ve vzorcích.
7. Bude zpracována v projektu navržená prováděcí (výrobní) projektová dokumentace měněných oken vč. detailů min. v měřítku 1:10. K této projektové dokumentaci bude na základě žádosti vlastníka vydáno před realizací závazné stanovisko krajského úřadu.

Odůvodnění

Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, byl nařízením vlády č. 262/1995 Sb., ve znění pozdějších změn, s účinností ode dne 15. 11. 1995 prohlášen národní kulturní památkou, v Ústředním seznamu kulturních památek ČR zapsanou pod rejstříkovým číslem 11797/7-4653. Vlastníkem objektu je Římskokatolická farnost Žďár nad Sázavou 2, Zámek 2/2, 591 02 Žďár nad Sázavou.

Dne 7. 2. 2017 požádala Římskokatolická farnost Žďár nad Sázavou 2, o vydání závazného stanoviska k realizaci obnovy fasády, vč. souvisejících prací (zejména obnovy oken a vnějších dveří, nátěru a odvodnění střechy) kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou, parc. č. 577, k. ú. Zámek Žďár, a to dle a v rozsahu projektové dokumentace – *Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou – obnova fasády, MURUS s.r.o., 12/2016, č. z. 031-2016, dokumentace pro provádění stavby a výběr zhotovitele.*

Výše uvedená dokumentace provedení obnovy navazuje na předchozí projektovou dokumentaci obnovy fasády zpracovanou ve stupni pro stavební povolení, ke které bylo vydáno závazné stanovisko krajského úřadu č. j. KUJI 67810/2015 ze dne 9. 10. 2015.

Záměrem vlastníka dle předložené dokumentace provedení obnovy je obnova fasády poutního kostela sv. Jana Nepomuckého; vč. souvisejících prací a to zejména obnovy oken a oprava vnějších dveří, dokončení změny odvodňovacího systému střešních ploch (okapové žlaby, svislé svody, vč. zaústění, a provedení okapového chodníčku) a opravy střešní krytiny (zejména provedení barevného nátěru.)

Omítky fasád kostela z poslední opravy z konce 70. let. 20. století jsou dvouvrstvé, na řadě míst porušeny povětrnostními vlivy, lokálně chybí povrchová úprava, místy je narušena štuková vrstva, místy i jádrová omítka. Souvisleji jsou narušeny častěji opravované soklové partie.

Návrh počítá s prohloubením průzkumu omítek po zpřístupnění jednotlivých partií z lešení a s průzkumem salinity soklové partie fasád.

Obecně (princiálně) nebudou omítky celoplošně odstraňovány, ale sejmuty pouze nesoudržné vrstvy. Pokud budou při lokálním odstraňování odkryty původní omítky, budou před překrytím

zpevněny a zdokumentovány. Doplněvané omítky jsou navrženy jako vápenné, na soklu vápenocementové s vápenným štukem. Fasáda bude opatřena vápenným nátěrem v barvě odpovídající barevnosti ambitu.

Okna kostela jsou různého typu a stáří. V přízemní se dochovala dvě původní barokní vitrážová okna, a to okna barokního tvaru, rozměrů cca 160 x 100, zasklené šestihrany v olověné síti se svislým a vodorovným kovovým poutcem a osazené (zaštukována) po obvodu přímo do špalety obvodové stěny kostela. Okna byla restaurována v roce 2007. Další okna jsou převážně dřevěná, avšak s dochovanými původními nosnými železnými příčníky z kovářsky zpracované pásoviny. V chorcích 1. ochozu jsou okna otvíravá s dřevěnými rámy a s prosklením obdélnými tabulkami v olověné síti. U těchto oken nejsou dochovány železné nosné prvky. Okna v nejvyšším ochozu mají změněný formát dodatečně vyzděnými parapety. I přesto se u těchto oken dochovaly původní nosné železné příčníky.

Dveře vstupů do kostela, na schodiště a do sakristie byly restaurátorsky obnoveny a o repliky doplněny v roce 2007. Nedílnou součástí pětice vstupních dveří jsou i dřevěné překlady (poutce) a vitrážové, barevnými skly prosklené, nadsvětlíky. Dveře jsou osazené v kamenných ostěních.

Obnova oken, dle předložené projektové dokumentace obnovy, bude spočívat převážně v odstranění nepůvodních okenních výplní a rekonstrukci oken dle původního řešení. Původní dochovaná barokní okna budou pouze restaurátorsky opravena. Dřevěná okna chorků 1. ochozu s dřevěnými rámy a se skleněnými obdélnými výplněmi v olověné síti (bez železné nosné konstrukce) nebudou měněny, budou odborně opraveny. Podrobnější popis jednotlivých typů oken a dveří, vč. návrhu jejich obnovy, je součástí předložené dokumentace provedení obnovy. Na základě detailního průzkumu každého z oken bude zpracována výrobní dokumentace v měřítku 1:10 na nová okna – nové prosklení. Bude se vycházet z dochovaných původních kovaných prvků ze železné pásoviny, způsobu osazení skel do olověných sítí a po obvodu přímo do drážek v omítkách.

Na hlavní střeše kostela jsou provedeny nadokapní žlaby svedené do chrličů. Po negativních zkušenostech s odstříkem padající vody bylo u 3 chrličů z pěti doplněno napojení na dešťové svody vedoucí po fasádě a zaústěné do dešťové kanalizace. Střechy předsíní, chorků i hlavních střechy se sanktusníkem mají novodobou měděnou krytinu, barevně se odlišující od červeně natřených títaninkových střechy ambitu s bránou a kaplemi.

U střech se počítá s doplněním svodů u zbývajících dvou chrličů a s přeřešením systému svodů i u ostatních střech a stříšek kostela. Veškeré svody budou napojeny do stávající kanalizace.

Podél kostela bude proveden okapový chodníček. Počítá se i s kontrolou a případnou lokální opravou stávající střešní krytiny a jejím barevným sjednocením s barvou střechy ambitu.

Stav zlacených hvězd nad vstupy bude předmětem restaurátorského průzkumu. Na základě jeho výsledku bude stanoven další postup oprav a obnovy zlacení.

Krajský úřad si vyžádal dne 10. 2. 2017, s odkazem na ust. § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči, písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče, které obdržel dne 23. 3. 2017. NPÚ Praha doporučuje vyslovit souhlas s navrženým záměrem při stanovení následujících regulativ: „1. Na práce, prováděné v restaurátorském režimu, budou zpracovány restaurátorské záměry, které budou předmětem správního řízení. 2. Obnova omítek fasád bude prováděna na základě restaurátorského návrhu pod dohledem restaurátora. 3. Zlacené hvězdy nad vstupy budou obnoveny v restaurátorském režimu, včetně zlacení. 4. V průběhu prací bude vlastník památky svolávat pravidelné kontrolní dny s přizváním zástupců Krajského úřadu Kraje Vysočina, NPÚ GnŘ, autorského dozoru, dodavatelů a restaurátorů. 5. Skla použitá k prosklení oken budou odpovídat sklům dvou dochovaných oken v přízemí. 6. Nové nátěry dveří budou barevně shodné s barvou stávající. 7. Dřevěná nadpraží dveří oddělující prosklené nadsvětlíky, budou barevně upravena shodně, jako celé ostění dveří a klenutí nadsvětlíků. 8. Bude zváženo překrytí některých extrémně namáhaných šikmých ploch olovem natřeným do barvy fasády. 9. Barevné nátěry omítek, střech, dveří, okenních rámců, polychromie prvků kamenných, výběr skla pro okna, kamene pro okapní chodník apod. budou vždy předvedeny nejprve ve vzorcích.“

Krajský úřad se ztotožnil s věcnou stránkou vyjádření odborné organizace s tím, že podmínky rozhodnutí krajský úřad stanovil po prostudování předmětné projektové dokumentace obnovy, v souladu s vyjádřením NPÚ Praha, v souladu s platnou právní legislativou a v návaznosti na předchozí výše uvedené závazné stanovisko v předmětné věci.

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře je prohlášenou národní kulturní památkou, nesoucí též nejvyšší statut ochrany památek UNESCO. Celý areál je postupně obnovován. Předložený záměrem vlastníka je komplexní obnovou vnějšího pláště, vč. souvisejících prací. Zejména vzhledem k technickému stavu obnovovaných konstrukcí lze předloženou obnovou jednoznačně souhlasit. Stanovené podmínky regulují a dopřesňují požadavky státní památkové péče na tuto komplexní obnovu.

Krytina kostela z pozinkovaného plech byla vyměněna za měděnou v roce 1970. Střechy ambitu byly obnoveny v letech 1996 – 2001. Zde byla dodržena tradice červené barvy střech. (původního dřevěného šindele i plechové střechy z počátku 20. století). U kostela se tak v roce 1970 nestalo. Obnova červené barevnosti střech celého areálu je nanejvýš žádoucí.

Vzhledem k významu předmětné obnovy je nezbytné, aby na obnovu fasády dohlížel restaurátor, držitel příslušného povolení MK ČR, který bude schopen výše uvedenou podmínku „realizovat“ (tzn. stanovit přesnou technologii provádění, způsobu nanášení, apod.).

Obnova omítané fasády je odbornou řemeslnou prací. Stávající omítky budou předmětem restaurátorského průzkumu z lešení. Upřesněná technologie omítek, jejich zpracování, barevnost omítkové směsi i technologie a barevnost nátěrů musí tento detailní restaurátorský průzkum zohlednit. Ta bude sloužit při provádění fasád jako závazný podklad a restaurátor musí dohlížet na jeho dodržování. Tento postup je vzhledem k výjimečnosti obnovované stavby nezbytný.

Nedávno restaurátorsky obnovené vstupní dveře, kamenná ostění, původní dochovaná okna i všechny dochované původní železné nosné konstrukce oken, zlacené hvězdy, apod. lze považovat za uměleckořemeslná díla. Jejich obnovu bude proto realizovat restaurátor - držitel příslušného povolení MK ČR. Předmětná dokumentace provedení obnovy bude v případě obnovy těchto prvků doplněna před realizací podrobnými restaurátorskými záměry, ke kterým bude vydáno na základě žádosti vlastníky závazné stanovisko. U hvězd nad vstupy projektová dokumentace provedení obnovy předpokládá pouze restaurátorský průzkum a opravu zlacení. Je však nutné konzervovat veškeré železné plochy, restaurátorsky opravit případná poškození a obnova zlacení představuje až závěrečnou fázi obnovy.

Navržená rehabilitace výplní oken, u nichž se zachovaly konstrukce z kované pásoviny, s prosklením pláty v olověné síti osazenými přímo do drážek ve zdivu a omítkce, dle oken dochovaných je zásadním momentem rehabilitace exteriéru i interiéru kostela. Obnovení formátů oken horního ochozu bude přínosem i z hlediska obnovy konceptu osvětlení interiéru, který Santiny do svého díla mistrně zakomponoval. Dnešní účelové zasklení v masivních dřevěných rámech, ačkoliv pochází již z 20. let 20. století, ho v tomto ohledu poškozuje.

Realizační (výrobní) projektová dokumentace bude provedena i pro výměnu okenních výplní. Předložená projektová dokumentace obnovy není v tomto ohledu dostačující, proto je stanoven tento požadavek na její další stupeň.

Ve dvou oknech v přízemí se ve velké míře dochovala původní tabulky osazené v olověné síti. Je důležité, aby při celkové obnově (rehabilitaci) prosklení oken odpovídalo původnímu zjištěnému konceptu nejen technické a výtvarné řešení, ale i sklo tabulek.

Stávající barevnost dveří kostela je provedena dle průzkumu jejich původní barevnosti. Proto je nutné barevnost dodržet i při navrženém novém nátěru.

Nadpraží dveří jsou dřevěná a jsou rekonstrukcí provedenou při osazování původních a rekonstruovaných dveřních křídel a nadsvětlíků. Byla pouze ošetřena proti povětrnostním vlivům. Jejich barevná úprava byla odložena. Je třeba ji realizovat spolu s obnovou celého

fasádního pláště kostela. Barevně tyto prvky musí tvořit nedílnou součást celého „rámování“ dveří s nadsvětlíkem.

Kontrolní dny jsou jedním ze základních mechanismů účinného dozoru a dohledu při obnově kulturních památek. Při tomto náročné obnově předmětné národní kulturní památky je jejich pravidelné svolávání nezbytné. Před celoplošnými aplikacemi je třeba ve vzorcích vyzkoušet jak barevnost, tak další optické vlastnosti nátěrů, výběr některých materiálů a jejich zpracování. Jejich představení proběhne v rámci kontrolních dnů.

Ačkoliv by bylo případné rozšířit předmět závazného stanovisko i o krytí některých extrémně namáhaných šikmých ploch olovem natřeným do barvy fasády, není v rámci správního řízení možné předmět závazného stanoviska rozšiřovat.

Krajský úřad seznámil dne 23. 3. 2017 zástupce účastníka řízení s ukončením shromažďování podkladů pro vydání rozhodnutí a umožnil mu nahlédnout do spisu a vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům i ke způsobu jejich zjištění, případně navrhnout jejich doplnění. Zástupce účastníka řízení se seznámil se správním spisem v celém jeho rozsahu s tím, že je srozuměn se skutečností, že ve spise jsou již obsaženy veškeré potřebné podklady pro vydání správního rozhodnutí.

Odborná organizace státní památkové péče nepožádala ve smyslu ust. § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči o projednání návrhu tohoto závazného stanoviska.

Poučení o opravném prostředku

Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání ve lhůtě do 15 dnů od doručení k Ministerstvu kultury ČR prostřednictvím Krajského úřadu kraje Vysočina, odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu.

V Jihlavě dne 5. 4. 2017

Ing. arch. Olga Čermáková
vedoucí oddělení památkové péče

Obdrží doporučeně do vlastních rukou

Ing. Františkem Laštovičkou, IČ 10117831, Studentská 1133, 591 01 Žďár nad Sázavou

Obdrží na vědomí (datovou schránkou)

Národní památkový ústav, generální ředitelství v Praze, Valdštejnské náměstí 162/3, 118 01 Praha 1 – Malá Strana

Obdrží na vědomí

Římskokatolická farnost Žďár nad Sázavou 2, Zámek 2/2, 591 02 Žďár nad Sázavou

